

"Låtarna" i radion

Svar till herr Gustaf Lodin och Ernst Granhammar

Så fick jag det precis som jag önskade! Diskussion i gång och friska vindar i nationen!

En svensk, som många år bott i utlandet och nu återbördats hit, höll i vintras några bra kåserier i radio om svenska nationalfel. Däribland nämnde han särskilt svenskens oförmåga att ta kritik. Att röra vid folklåtarna i radioprogrammen var tydligen detsamma som att spotta på en het spis. Det fräser!

När jag nu svarar herrar Lodin och Granhammar, beklagar jag att herrarna läser innantill så slarvigt eller med så i förväg upprörda känslor.

För det första. Att tala om något anatema över folkmusiken som sådan eller dess utövare är oerhört överdrivet. Jag har särskilt framhållit det önskvärda och aktningvärdas i att traditionen vårdas, men den behöver inte nödvändigtvis vårdas så ofta i radio. Herr Lodin talar om den lövade logen. Den lövade radion ser man sällan till. Jag har själv många gånger varit med både på de lövade logarna, på böndbrölloppen, på hembygdsgårdarna o. s. v. där folklåtarna hör hemma och även för mig varit njutbara på grund av att de framförs i sin rätta miljö. Allt här i världen är nämligen beroende av miljö och framför allt sammanhang. Ledsamt nog är jag av arbete förhindrad att komma till Katrineholm. Men det är också fullkomligt onödigt. Jag vet på förhand att jag sannolikt skulle vara mycket intresserad åhörare vid Spelmansförbundets fest. Men det har ingenting som helst att göra med min åsikt om de ständigt återkommande låtarna i radio. Det är ju självklart att om femtio spelmän eller kanske fler — vad vet jag — spelar de gamla svenska låtarna intrycket blir något helt annat. Och jag har icke angripit folkmusiken som sådan!

Herr Granhammar finner mitt kåseri sårande. Varför det? Inte blir jag sårad, om herr Granhammar säger att han inte vill höra mig varje vecka i radio. Och ändå kan det ju hända, att en sånglig repertoar i sig själv äger möjligheten att vara mer omväxlande än fiollåtarna. Att min uppfattning skulle bero på "ofullständig musik-känsla" är en tankegång som jag verkligen aldrig varit inne på. Hejsan — vilken kyss det var! Kanske det rent av är därför jag skriver så mycket i stället i Morgon-Tidningen! Någon "snedvriden uppfattning" om vår svenska folkmusik har jag inte, herr Granhammar. Men jag anser inte att dess

"förnäma egenart" belyses genom radioutsändningarna. Den kommer ofantligt mer till sin rätt om man får avlyssna den en kvällsstund uppe i någon av Skansens stugor, där jag själv varit intresserad åhörare till just nyckelharpan. I den del av Jämtland där jag vistas långa tider av året, spelas ofta låtar när traktens folk samlas vid Gammalgården i olika anledningar. Men vad har detta med radioframförandena att göra? Varför inte hålla sig till saken.

Till slut ett par ord om professor Norlind, icke till honom. Ty denne mycket kunnige herre har mycket väl förstått vad jag menat. Professor Norlind säger nämligen, att "i rätt miljö är vår folkmusik värd att respekteras fullt ut lika mycket som kulturmusiken". Och häri instämmer jag utan förbehåll! Jag har tydligt uttryckt att denna musiktillgång skall vårdas! Men mellan detta och att den ständigt skall filas i radio är enligt min mening steget stort! Professor Norlind säger vidare, att det är trevligt att denna tradition lever kvar. Vem har påstått något annat? Inte jag! Därtill är min vördnad för tradition överhuvud taget alldeles för stor. Jag skulle t. ex. ge mycket för att den underbara tradition som våra folkdräkter utgör kunde ägnas lika stor uppmärksamhet som våra låtar! Men så är tyvärr inte fallet. I ett av mina kåserier skrev jag också om den skamlöst bristande hänsynen till traditionen när det gäller bebyggelsen på landsbygden. Så lita på att jag har känsla och aktning för det gamla!

I avslutningen av mitt kåseri framför jag en önskan från oss, som inte anser låtarna vara radioprogrammens höjdpunkter, att vederbörande skall spara på den en smula, så att även vi kanske kan ha chansen att bli omvända till det bättre i stället för uttråkade.

Men denna önskan är så hopplös från början, så den skall inte herrarna oroas över. Fila på bara! Och överse med den "musikaliskt ofullständiga" som stänger av.

Karin Juel

P. S.

Så alldeles ensam om uppfattningen om "låtprogrammen" i radio i uppbyggande och uppfostrande syfte är jag inte. Curt Berg skrev en gång i Dagens Nyheter efter en konsert av Karl Sporr, betitlad "Ur vårt folkliga musikarv": "På detta sätt skall folkmusik framföras, om man skall få folk att lyssna och förstå. Den propaganda som drives på området av Radiotjänst är missvisande."